

مشاوران آموزش

مشاوران آموزش

ناشر تخصصی علوم انسانی

ناشر تخصصی دروس عمومی

بِنْزِنگ فنار

«کتابی برای پر کاری تستی»

چرا «تستیک» را آماده کردیم؟

پشت سر این مجموعه کتاب، یک ایده آموزشی وجود دارد:

برخی از دانشآموزان، مطالب درسی را در مدرسه یاد می‌گیرند و از تست به عنوان یک ابزار یادگیری استفاده می‌کنند و ابتدا تست کار می‌کنند.

این دانشآموزان، این ترتیب را در یادگیری دارند: یادگیری در مدرسه + پر کاری تستی + رفع اشکال به کمک پاسخ‌های تشریحی + مراجعه به درسنامه برای مرور طبیعی است که این دانشآموزان بهتر و بهتر مطالب را یاد خواهند گرفت و به نظر می‌رسد که نتایج درخشنانتری در آزمون‌های چهارگزینه‌ای نیز بگیرند.

به تست پاسخ بده، تیک بزن، برو جلو.

تستیک یعنی چه؟

«تستیک = تست + تیک»

یادگیری از طریق تست، جسارت نیز می‌خواهد. این یادمان باشد. جسارت می‌خواهد چون ممکن است از حجم تست‌هایی که پاسخ آن را نمی‌دانیم یا پاسخ تست را اشتباه زده باشیم، بترسیم و در این صورت باز برویم و فقط درسنامه بخوانیم، اما نترسید.

یادتان باشد که تکرار دوباره درسنامه به شما کمکی نمی‌کند و تنها باعث می‌شود که آرام شوید.

اما بهترین کار این است که آرام نباشید. آرامش را نباید با کارهای غلط که نتیجه ندارد به دست آورید. آرامش باید در اثر کارهای درستی باشد که منجر به نتیجه خوب می‌شود. تست‌زدن، ایرادهای ما را رو می‌کند. نترسید؛ بگذارید ایرادهایتان رو شود تا بتوانید ایرادهای تان را حل کنید و با حل هر ایراد، یک قدم برای نتیجه بهتر بردارید.

برویم و حمله کنیم برای به دست آوردن نتیجه‌ای بهتر!

انتشارات مشاوران آموزش

وحید تمنا

مقدمه

زمین، خانه ماست؛ نقطه‌ای از جهان هستی و یکی از میلیون‌ها سیاره موجود در آن این سیاره در منظومه خورشیدی متعلق به کهکشان راه شیری واقع شده است. خانه کوچک و سنگی ما در برگیرنده تعداد زیادی نواحی است که موجودات آن با یکدیگر و محیطی که در آن زندگی می‌کنند در حال تعامل هستند.

هر ناحیه، ویژگی‌های خاص و منحصر به فردی دارد که آن را از سایرین متمایز می‌سازد؛ این نواحی، طبیعی یا انسانی هستند. نواحی زیستی، آب‌وهایی و ناهمواری‌ها از جمله نواحی طبیعی و نواحی انسانی شامل آن دسته از نواحی است که براساس معیارهای فرهنگی یا اقتصادی و دیگر معیارها که در کتاب بیشتر با آن‌ها آشنا می‌شویم، از یکدیگر جدا شده‌اند.

کتاب تستیک جغرافیای یازدهم برگرفته از کتاب درسی شمام است که در آن اندکی از توضیحات کتاب درسی فراتر رفته و تا حد ممکن به ساده‌سازی برخی از مطالب درسی برای فهم بهتر موضوعات پرداخته شده است. این کتاب شامل بخش درسنامه (مقدمه در ابتدای هر درس، متن درس، مفهوم نقشه، شکل و پرسش داخل متن)، پرسش‌های چهارگزینه‌ای، پاسخنامه کلیدی، آزمون و پاسخنامه تشریحی برای آزمون هاست. کتاب حاضر تمام مطالب درسی را پوشش داده و منبع کاملی برای استفاده دبیران، دانش‌آموزان، داوطلبان کنکور علوم انسانی و المپیاد جغرافیاست.

امیدواریم این کتاب به عنوان منبع کمکی در کنار کتاب درسی که منبع اصلی است، برای شما عزیزان مفید باشد. با تشکر از جناب آقای خداداد مدیر محترم انتشارات مشاوران آموزش، خانم‌ها پرن موسوی در واحد فنی، سیده زهرا موسوی‌نیا و الهام رضایی در واحد ویراستاری، دوستان واحد تولید، صفحه‌آرایی، بخش اجرایی و همه همکارانی که در تهییه و تدوین این کتاب همراه بودند.

زهراء فروغی

فهرست

فصل اول: ناحیه چیست؟

درس اول: معنا و مفهوم ناحیه

درس دوم: انسان و ناحیه

فصل دوم: نواحی طبیعی

درس سوم: نواحی آب و هوایی

درس چهارم: ناهمواری‌ها و آشکال زمین

درس پنجم: نواحی زیستی

فصل سوم: نواحی انسانی

درس ششم: نواحی فرهنگی

درس هفتم: نواحی اقتصادی (کشاورزی و صنعت)

درس هشتم: نواحی اقتصادی (تجارت و اقتصاد جهانی)

فصل چهارم: نواحی سیاسی

درس نهم: معنا و مفهوم ناحیه سیاسی

درس دهم: کشور، یک ناحیه سیاسی

درس یازدهم: رئوپلیتیک

پاسخنامه تشریحی

۶

۱۲

۲۰

۳۴

۴۷

۵۹

۶۸

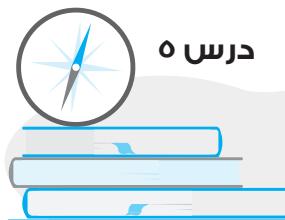
۷۹

۹۱

۱۰۰

۱۱۴

۱۲۶

درس ۵

نواحی زیستی

مقدمه

ترکیب سه بخش هواکره، آب کره و سلگ کره، موجب پدید آمدن زیست کرده شده است. زیست کرده شامل نواحی مختلفی؛ مانند نواحی کوهستانی، بیابانی و ساحلی است. در این درس به بررسی این نواحی، قابلیت‌ها، محدودیت‌ها، عوامل تهدید و راهکارهای مقابله با این عوامل می‌پردازیم.

واژه‌های کلیدی: بوم‌سازگان / اکوسیستم / زیست‌بوم / بوم / نواحی زیستی / بیان‌زایی / بیان‌زدایی

بوم‌سازگان (اکوسیستم)

دانشمندان حبس می‌زنند:

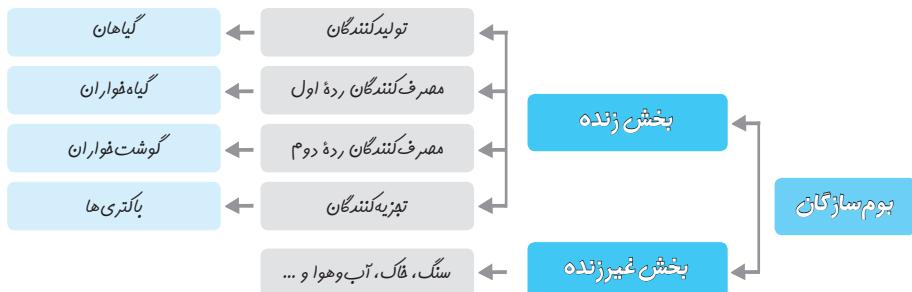
- ↗ آفرینش حیات روی سیاره زمین، میلیون‌ها سال پیش آغاز شده است.
- ↗ زیست کرده به تدریج، روی سیاره زمین گسترش یافته.
- ↗ زیست کرده در دوره‌های مختلف زمین‌شناسی، تغییراتی کرده است.

بوم‌سازگان (اکوسیستم) مجموعه‌ای از موجودات زنده است که با یکدیگر و با محیطی که در آن زندگی می‌کنند، در ارتباط و تعامل‌اند.

مثال

جنگل، چمنزار و دریاچه آب شیرین

طبقه‌بندی بوم‌سازگان (اکوسیستم)

چرا گیاهان تنها موجودات زنده تولیدکننده در یک بوم‌سازگان هستند؟

زیرا می‌توانند با عمل نورساخت (فتوسنترز)، غذا بسازند و به این ترتیب حیات دیگر موجودات زنده به آن‌ها وابسته است.

زیست‌بوم (بیوم)

- ↗ از تعدادی بوم‌سازگان تشکیل شده است.
- ↗ وسعت زیادی دارد.

نواحی وسیع جغرافیایی هستند.

- ↗ در آن‌ها انواع خاص و مشابهی از گیاهان و جانوران زندگی می‌کنند و به همین سبب، یک ناحیه را به وجود می‌آورند که از سایر نواحی متمایز می‌شود.
- ↗ مطالعه زیست‌بوم‌ها، یکی از موضوعات جغرافیای زیستی است.

مثال

زیست‌بوم توندرا

↗ زیست‌بوم جنگل‌های بارانی استوایی

نوع هر زیست‌بوم و ویژگی‌های آن به چه عواملی بستگی دارد؟

- ↗ موقعیت جغرافیایی
- ↗ شرایط آب و هوایی (دما، بخار، بارش)
- ↗ شکل ناهمواری‌ها
- ↗ ارتفاع از سطح زمین
- ↗ جنس خاک‌ها

از آنجا که این عوامل در سطح زمین یکنواخت نیستند و متفاوت‌اند، سبب به وجود آمدن زیست‌بوم‌های متنوعی شده‌اند.

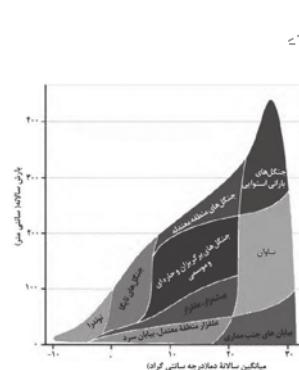
تقسیم‌بندی و پراکنده‌گی زیست‌بوم‌های جهان

- ◀ کار پیچیده‌ای است.
- ◀ تقسیم‌بندی زیست‌بوم‌ها سبقه‌ای طولانی دارد.
- ◀ متخصصان جغرافیای زیستی، در مورد تعداد زیست‌بوم‌ها و تقسیم‌بندی آن‌ها توافقی ندارند.
- ◀ برخی زیست‌بوم‌ها را به دو دستهٔ کلی زیست‌بوم‌های خشکی و زیست‌بوم‌های دریایی تقسیم کرده‌اند.
- ◀ برخی حتی تا ۱۶ بیوم خشکی و ۵ بیوم دریایی را در طبقه‌بندی خود ارائه داده‌اند.

طبقه‌بندی واینکر

- ◀ واینکر (بوم‌شناس)، در طبقه‌بندی معروف خود، به دو عامل توجه کرد:
- 1. بارش
- 2. دما

مفهوم شکل

این تصویر طبقه‌بندی واینکر است.

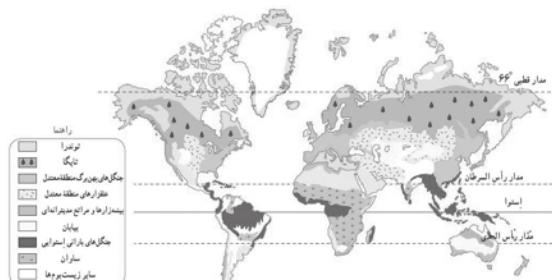
انواع پوشش گیاهی براساس میانگین سالانه دما و بارش به ۹ بخش به شرح زیر تقسیم می‌شود.

- ◀ جنگل‌های بارانی استوایی
- ◀ بیشه‌زار، علفزار
- ◀ ساوان
- ◀ علفزار منطقهٔ معتدل، بیابان سرد
- ◀ بیابان‌های جنوب مداری
- ◀ جنگل‌های تایگا
- ◀ توندرا
- ◀ جنگل‌های منطقهٔ معتدل
- ◀ جنگل‌های برگریزان و حاره‌ای و موسمی
- ▶ با توجه به شکل مشاهده می‌کنید که:
- ◀ جنگل‌های توندرا مربوط به نواحی کم‌بارش و سردسیر هستند. (سرد و خشک)
- ◀ جنگل‌های بارانی استوایی مربوط به نواحی پرباران و گرمسیر هستند. (گرم و مرطوب)

طبقه‌بندی گود

- ◀ گودی (جغرافیادان زیستی) زیست‌بوم‌ها را به ۸ زیست‌بوم تقسیم کرده است.
- ◀ در این طبقه‌بندی، علاوه بر شرایط آب‌وهواهی و خاک، از روش‌های جدید نیز استفاده شده است.
- ◀ از معیارهای مورد استفاده برای تمايز زیست‌بوم‌ها از یکدیگر در روش جدید، میزان تولید مادهٔ آلی و سرعت رشد گیاهان هر زیست‌بوم است.

مفهوم نقشه

این شکل نشان‌دهندهٔ طبقه‌بندی گودی است.

در این طبقه‌بندی ۸ زیست‌بوم را به شرح زیر مشاهده می‌کنیم:

- ◀ توندرا
- ◀ جنگل‌های پهن برگ منطقهٔ معتدل
- ◀ علفزارهای منطقهٔ معتدل
- ◀ بیشه‌زارها و مراعع مدیترانه‌ای
- ◀ بیابان
- ◀ ساوان
- ◀ جنگل‌های بارانی استوایی
- ◀ سایر زیست‌بوم‌ها

میزان تولید مادهٔ آلی در گیاهان و سرعت رشد آن‌ها:

◀ گیاهان، موجودات زندهٔ تولیدکننده هستند.

◀ با عمل نورساخت (فتوصتزر)، ترکیبات آلی، تولید و اکسیژن آزاد می‌کنند.

◀ هرچه سرعت رشد پوشش گیاهی در یک ناحیه بیشتر باشد، میزان تولید مادهٔ آلی در آنجا بیشتر است.

◀ میزان تولید مواد آلی گیاهان را می‌توان اندازه‌گیری کرد.

دربارهٔ عمل نورساخت:

فوتوستیز فرایندی است که در آن انرژی نورانی خورشید، آب و دی‌اکسیدکربن توسط گیاهان به انرژی شیمیایی ذخیره‌شده در مواد غذایی آن‌ها تبدیل می‌شود.

یعنی چی؟

یعنی انرژی خورشید توسط گیاهان چسب می‌شود (نور خورشید یکی از منابع تغذیه گیاهه) و این انرژی به انرژی شیمیایی مواد غذایی گیاه تبدیل می‌شود. قسمت‌هایی از گیاه نور خورشید را هزب می‌کنند و طی یه سری و آکنش این نور رو به اکسیژن و مواد آلی تبدیل می‌کنند.

مواد آلی چیه؟

مواد غذایی مهود در گیاهان و ہانوران که ممکنه در طول زنگیشون اون مواد رو وارد مهیط زیست کنن یا بعد از مرگشون؛ مثل ریشه و برگ گیاهان که بعد از مرگشون وارد پهلهٔ غذایی مهیط زیست می‌شون.

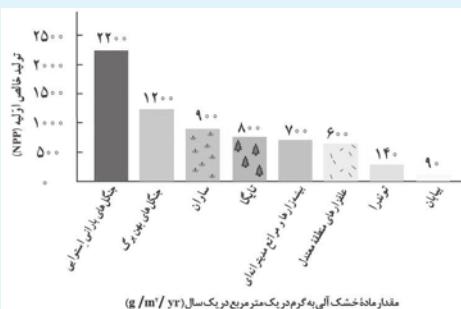

میزان تولید ترکیبات آلی در گیاهان با میزان تابش فورشید ارتباط دارد؛ هرچه از نرثی فورشیدی بیشتر باشد گیاهان بیشتر اونو هبز می‌کنند در نتیجه سرعت رشد گیاه بیشتر میشه و اکسیژن و هاره آلی بیشتری رو تولید میکنه.

چرا زیستبومها از نظر میزان تولید ترکیبات آلی و توده زیستی تفاوت دارند؟
زیرا انتشار و انرژی خورشید در سطح زمین یکنواخت نیست.

منطقه	میزان دریافت انرژی روزانه (حدوداً) در سانتی متر مربع
نزدیک قطبی	۱۰۰ کالری
معتدله	۴۰۰ کالری
استوایی	۸۰۰ کالری

تحلیل نمودار

این نمودار، میزان تولید خالص اولیه (NPP) را در زیستبوم‌های مختلف نشان می‌دهد. گیاهان در نتیجه فتوسنتر، موادی تولید می‌کنند؛ به این تولید، تولید ناخالص می‌گویند. گیاه مقداری از این مواد را برای رفع نیازهای خود؛ مثل تنفس مصرف می‌کند. آنجه باقی می‌ماند تولید خالص اولیه است.

با توجه به نمودار، زیستبوم جنگل‌های بارانی استوایی بیشترین میزان تولید خالص اولیه و زیستبوم بیابان کمترین میزان تولید خالص اولیه را دارد. جنگل‌های بارانی استوایی، به دلیل اینکه بیشترین تولید خالص اولیه را دارند، مهم‌ترین زیستبوم و ذخیره زیستی سیاره زمین محسوب می‌شوند.

رابطه پراکندگی پوشش گیاهی با ارتفاع

〃 علاوه بر آب‌وهوا و خاک، نوع ناهمواری‌ها و ارتفاعات نیز در پراکندگی پوشش گیاهی و زندگی جانوری نواحی، تأثیر می‌گذارند؛ زیرا گیاهان و جانوران در ارتفاع معینی قادر به زیستن هستند.

〃 هرچه ارتفاع افزایش می‌یابد، تعداد گونه‌ها قدیا بلندی گیاهان، انبوی و درجه رشد گیاهان و همچنین، فصل رویش آن‌ها کمتر و کوتاه‌تر می‌شود.

شیب دامنه چه تأثیری بر خاک دارد؟

قارچ کردن آب اضافی رو میگیرن زهکشی.

حالا زهکشی فاک یعنی چی؟

در اینها یعنی مقدار آبی که فاک به ظاهر عمق کمیش از دست میده.

پرا اینظوری میشه؟

هرچه دامنه شیب بیشتری داشته باشد، فرسایش فاک دامنه بیشتر میشه؛ یعنی فاک توسط عوامل فرسایشی مثل سیل شسته میشه در نتیجه فناخته فاک کمتر میشه و وقتی فناخته کم میشه آب کمتری رو میتوونه نگهداری کنه.

حفظ از نواحی زیستی

انسان، رکن مهم زیست کرده (بیوسفر) است.

چرا جوامع انسانی به تخریب و بهره‌گیری نابخردانه محیط طبیعی پرداخته‌اند؟
به دلیل توسعه صنعتی و اقتصاد مبتنی بر سرمایه‌داری چرا؟

چون توسعه صنعتی موجب پیشرفت تکنولوژی و ابداع ابزارهای مختلف میشه و هرچی بشر پیشرفت بیشتری داشته باشد بیشتر میتوونه به طبیعت ضربه بزن.

- ◀ کم جمعیت یا خالی از جمعیت‌اند.

◀ حدود ۳۳٪ سطح زمین را پوشانده‌اند.

مثال

صحرای بزرگ افریقا به تنها ۹ میلیون کیلومتر مربع وسعت دارد.

قابلیت‌ها:

- ◀ گردشگری (طبیعت‌گردی)

- ◀ مناسب برای تحقیقات نجومی و صنایع هواپما (به دلیل آسمان صاف و بدون ابر)

محدودیت‌ها:

- ◀ کمبود آب و خاک برای کشاورزی

- ◀ حرکت ماسه‌های روان و فرسایش خاک

- ◀ شرایط نامناسب برای سکونت و فعالیت انسان

مثال

- ◀ سرما یا گرمای شدید هوا

- ◀ کمبود آب

- ◀ دشواری آمدوشد و راهسازی به دلیل پوشش وسیع ماسه‌ای

بیابانی شدن (بیابان‌زایی)

▶ بیابانی شدن (بیابان‌زایی): یعنی گسترش بیابان‌ها و تبدیل مناطق بیشتری به بیابان

مهم‌ثبوت عوامل بیابانی شدن (بیابان‌زایی)

- ◀ کاهش بارندگی

- ◀ گرم شدن هوا

- ◀ استفاده بی‌رویه از آب‌های زیرزمینی

- ◀ حفر چاه‌های عمیق و نیمه‌عمیق در مناطق خشک

- ◀ از بین رفتن پوشش گیاهی (کندن بوته‌ها و علف‌ها برای تأمین سوخت ساکنان حاشیه بیابان‌ها)

راهکارها بینشگر از بیابان‌ها (بیابان‌زایی)

▶ کاشت گیاهان سازگار و مقاوم با نواحی خشک مانند، بنه و گُنار، اکالیپتوس و اقاقیا

▶ مقابله با برداشت بی‌رویه از آب‌های زیرزمینی و چرای بی‌رویه دامها

▶ مالج‌پاشی روی ماسه‌ها برای تثبیت آن‌ها و جلوگیری از حرکتشان

البته برخی معتقدند استفاده از مالج نفتی بدلیل تأثیرات بد و زیان‌آور آن مناسب نیست و بهتر است در این مناطق از مالج‌های مناسب مانند ریگ یا بقایای گیاهان و ... استفاده کرد.

مالج پاشی یعنی چی؟

مالج یه ماده‌ایه که از فراورده‌های نفتی یا بقایای گیاهان به دست می‌دارد. این ماده برای ثابت نگهداشتن شن و ماسه‌های نواحی بیابانی استفاده می‌شه تا از هر کلت و گسترش اون‌ها و از به وجود امدن گرد و غبار بلوگیری کنه. مثل یه هور چسب که شن و ماسه رو تو بای فورشون ثابت نگه میداره.

نواحی ساحلی

▶ کمتر از ۱۵٪ سطح زمین را شامل می‌شوند.

▶ اغلب شهرهای بزرگ و بندری جهان در سواحل قرار گرفته‌اند.

قابلیت‌ها

- ◀ ماهیگیری و فعالیت‌ها و مشاغل وابسته به صید آبزیان

- ◀ گردشگری (استراحت، تفریح و ورزش‌های آبی)

محدودیت‌ها

- 1. بالا آمدن سطح آب دریا

تغییرات آب‌وهوایی و گرم شدن کره زمین موجب بالا آمدن سطح آب دریا شده است.

وقوع توفان‌ها، هاریکن و سونامی (زمین لرزه دریایی) ← هجوم امواج به ساحل ← تخریب تأسیسات ساحلی در این صورت، ساکنان آن باید تأسیسات را به نواحی عقب‌تر منتقل کنند که این کار برای آن‌ها هزینه زیادی دارد.

2. آلودگی

- ◀ آلودگی‌های ناشی از عبور و مرور کشتی‌های نفت‌کش

تحلیله پساب‌های صنعتی کارخانه‌ها و فاضلاب‌های شهری، که به طور مستقیم از طریق رودها به دریا تخلیه می‌شوند.

تجمع گردشگران در این نواحی، موجب تولید انبوه زباله و انواع آلودگی‌ها در سواحل شده است.

حافظات از نواحی ساط

- ↗ محل تلاقي زیستبوم خشکی و دریابی است.
- ↗ زندگی گیاهی و جانوری متنوع و خاص خود را دارد (گیاهان خشکی و آبری، انواع ماهیان، مرجانها و نرمتنان، پرندگان و حشرات و سختپوستان را که در جزایر، آبها و سواحل زندگی می‌کنند).
- ↗ این تنوع زیستی در انر تمرکز زیاد جمعیت در سواحل و فعالیت‌های انسانی، در معرض خطر قرار گرفته است.

راهکارها حفاظات از نواحی ساط

- ↗ حفاظت از سواحل در مقابل بالا آمدن آب و کاهش انرژی امواج، با نصب و احداث انواع حفاظه‌های عمودی، موج‌شکن و دیواره‌های دریابی و نظایر آن
- ↗ پاک‌سازی سواحل از انواع آلودگی‌ها، تدوین مقررات و قوانین و نظارت بر فعالیت‌های گردشگری و سایر فعالیت‌ها
- ↗ حفاظت از تپه‌های ماسه‌ای
- ↗ زهکشی اراضی ساحلی (خارج کردن آب از آنها) هرا باید از تپه‌های ماسه‌ای محافظت کرد؟
- ↗ پون این تپه‌ها مانع در برابر امواج هستن و فقط تغیریب روکمتر می‌کنند.

چگونه می‌توان از تپه‌های ماسه‌ای محافظت کرد؟

- ↗ ثبیت تپه‌های ماسه‌ای از طریق کشت گیاهان سازگار با محیط روی آنها
- ↗ انتقال ماسه از نواحی دیگر به ساحل و ایجاد تپه‌های ماسه‌ای مصنوعی

نواحی کوهستانی

- ↗ تخبین زده می‌شود که حدود ۱۰٪ مردم جهان در این نواحی ساکن‌اند.
- ↗ دامنه‌های کوههای آلپ، دارای بیشترین تراکم جمعیت در نواحی کوهستانی جهان است.

قابلیت‌ها

- ↗ دامنه‌های مناسب برای پرورش دام و رمه‌گردانی
- ↗ دامنه‌های مناسب برای پرورش دام و رمه‌گردانی
- ↗ تنوع فرهنگ‌های بومی
- ↗ معادن
- ↗ تأمین منابع آب شیرین (رودها و چشمه‌ها) برای دشت‌ها و نواحی پایکوهی

مثال

- ↗ هوا تمیز و معتدل
- ↗ چشم‌اندازهای زیبا
- ↗ امکان کوهنوردی و ورزش‌های زمستانی
- ↗ محدودیت‌ها

- ↗ شرایط سخت طبیعی مانند سرمای شدید؛ بهویژه در شب‌ها، کاهش اکسیژن و مشکلات تنفسی
- ↗ مشکل بودن حمل و نقل و احداث راه‌ها، خطرات برف و یخ‌بندان
- ↗ منطبق بودن اغلب نواحی کوهستانی جوان بر گسل‌های فعال وجود خطر زمین‌لرزه، آتش‌نشان‌های فعال و لغزش دامنه‌ها
- ↗ شب زمین و محدودیت خاک که خانه‌سازی و فعالیت‌های کشاورزی را با مشکل مواجه می‌کند.

حافظات از کوهستان

کوهستان‌ها پناهگاه حیات وحش‌اند و تنوع زیستی گیاهی و جانوری خاص خود را دارند.

چه عواملی موجب به وجود آمدن مشکلات برای کوهستان‌ها می‌شود؟

↗ تغییرات آب‌وهوا و ذوب شدن یخچال‌ها

↗ آلودگی‌های ناشی از فعالیت‌های گردشگری؛ مانند زباله و فاضلاب‌ها

↗ از بین رفتن پوشش گیاهی دامنه‌ها

سافت و سازه‌ای غیراصولی مسکونی و تأسیسات گردشگری و تغیری

پرای برویه دامنه‌ها

هفر تونل‌ها و باده‌های تاکی برای گمانه‌زنی معادن

علت از بین رفتن پوشش گیاهی دامنه‌ها

راهکارها حفاظات از نواحی کوهستان

- ↗ کشت گیاهان بر روی دامنه‌ها برای جلوگیری از فرسایش خاک
- ↗ پاک‌سازی کوهستان‌ها از آلودگی‌ها
- ↗ افزایش آگاهی عمومی در زمینه مراقبت از محیط کوهستان
- ↗ ایجاد حوضچه‌های ذخیره و سیل‌بند و جمع آوری آب و جلوگیری از بهدر رفتن آب
- ↗ کشت گیاهان بر روی دامنه پهلوی از فرسایش بلوگیری می‌کنند؟
- ↗ ریشه گیاهان کاشته شده باعث انسجام و محافظت فاک از عوامل فرسایشی می‌شوند.

پرسش‌های چهارگزینه‌ای

درس ۵

۵۲

۲۱۳. کدام گزینه درباره اکوسیستم نادرست است؟

- نام دیگر آن بومسازگان است.
- مجموعه‌ای از موجودات زنده که با یکدیگر و با محیط مجاور خود در ارتباط و تعامل اند.
- از دو بخش زنده و غیرزنده تشکیل شده است.
- چمنزار یک بومسازگان است.

۲۱۴. درستی و نادرستی عبارت‌های زیر در کدام گزینه مشخص شده است؟

(الف) تولیدکنندگان (گیاهان)، مصرفکنندگان رده اول (گیاهخواران)

(ب) مصرفکنندگان رده دوم (گوشتخواران)، تجزیهکنندگان (باکتریها)

(پ) تولیدکنندگان (گیاهان)، مصرفکنندگان رده اول (گوشتخواران)

(ت) مصرفکنندگان رده دوم (گیاهخواران)، تجزیهکنندگان (باکتریها)

ن - ن - د - د

ن - د - ن - د

د - د - ن - ن

۲۱۵. کدام گزینه به ترتیب بیانگر بخش غیرزنده و زنده اکوسیستم است؟

آبوهوا - گیاهان

خاک - آبوهوا

باکتری‌ها - گوشتخواران

۱

۲

۳

۲۱۶. عبارت زیر درباره کدام موجودات اکوسیستم درست است؟

«تنهای موجودات زنده تولیدکنندگان در یک بومسازگان هستند»

انسانها

گیاهان

گیاهخواران

۱

۲

۳

۲۱۷. کدام عبارت‌ها درباره تولیدکنندگان بومسازگان نادرست هستند؟

(الف) گیاهان تنها موجودات زنده تولیدکننده در اکوسیستم نیستند.

(ب) تنها تولیدکنندگان بومسازگان می‌توانند با عمل نورساخت، غذا بسازند.

(پ) حیات سایر موجودات زنده به آن‌ها وابسته است.

(ت) آن‌ها جزء مصرفکنندگان رده اول نیز هستند.

ت و الف

پ و ت

ب و پ

۱

۲۱۸. نام دیگر بومسازگان چیست؟

زیست کره

زیستبوم

بیوم

۱

۲

۲۱۹. کدام عبارت‌ها درباره بیوم درست هستند؟

(الف) نواحی کوچک جغرافیایی با انواع گوناگون جانوران هستند.

(ب) مطالعه آن‌ها یکی از موضوعات رشته جغرافیای زیستی است.

(پ) ناحیه‌ای را به وجود می‌آورند که از سایر نواحی متمایز می‌شود.

(ت) بومسازگان از تعدادی بیوم تشکیل شده است.

ت و الف

پ و ت

ب و پ

۱

۲

۲۲۰. دریاچه آب شیرین یک و جنگلهای بارانی استوایی یک است.

بیوم - زیستبوم

بومسازگان - اکوسیستم

بیوم - زیستبوم

۱

۲

۲۲۱. نوع هر زیستبوم به عوامل بستگی دارد و این عوامل در سطح زمین

(۱) مختلفی - یکنواخت نیستند و متفاوت‌اند.

(۲) جغرافیایی - همگون و متفاوت‌اند.

(۳) زیستی - یکنواخت و مشابه‌اند.

۲۲۲. کدام گزینه درباره تقسیم‌بندی و پراکندگی زیستبوم‌ها درست است؟

(۱) طبقه‌بندی زیستبوم‌ها کار پیچیده‌ای نیست.

(۲) سابقه تقسیم‌بندی زیستبوم‌ها طولانی نیست و به دهه‌های اخیر مربوط می‌شود.

(۳) همه زیستبوم‌ها به دو دسته تقسیم می‌شوند.

(۴) بر سر طبقه‌بندی زیستبوم‌ها بین مختصصان جغرافیایی زیستی اتفاق نظر وجود ندارد.

۲۲۳. واکتر در طبقه‌بندی زیستبوم‌ها به چه عواملی توجه کرده است؟

پوشش گیاهی

فشار و رطوبت

ناهمواری‌ها

۱

۲۲۴. کدام گزینه درباره طبقه‌بندی زیست‌بوم‌ها درست است؟

وايتکر (بوم‌شناس) زیست‌بوم‌ها را به هشت زیست‌بوم محدود و گودی (جغرافی دان زیستی)، در طبقه‌بندی زیست‌بوم‌ها به دو عامل بارش و دما توجه کرد.

وايتکر (جغرافی دان زیستی) در طبقه‌بندی زیست‌بوم‌ها به دو عامل بارش و دما توجه و گودی (بوم‌شناس)، زیست‌بوم‌ها را به هشت زیست‌بوم محدود کرد.

وايتکر (بوم‌شناس) در طبقه‌بندی زیست‌بوم‌ها به دو عامل بارش و دما توجه و گودی (جغرافی دان زیستی)، زیست‌بوم‌ها را به هشت زیست‌بوم محدود کرد.

وايتکر (جغرافی دان زیستی) زیست‌بوم‌ها را به هشت زیست‌بوم محدود و گودی (بوم‌شناس)، در طبقه‌بندی زیست‌بوم‌ها به دو عامل بارش و دما توجه کرد.

۲۲۵. کدام عبارت‌ها به ترتیب درباره طبقه‌بندی گودی و وايتکر درست هستند؟

(الف) در این طبقه‌بندی فقط به شرایط آب‌وهوايی و خاک توجه شده است.

(ب) يکی از معیارهای مورد استفاده در این طبقه‌بندی، میزان تولید ماده آلی است.

(پ) در این طبقه‌بندی به دو عامل بارش و دما توجه شده است.

(ت) توسط يک بوم‌شناس طبقه‌بندی شده است.

الف و ب ب و ت ت و الف

۲۲۶. کدام گزینه درباره میزان تولید ماده آلی نادرست است؟

در طبقه‌بندی مربوط به آن علاوه‌بر این معیار از معیارهایی مانند خاک استفاده شده است.

از معیارهای مورد استفاده برای تمایز زیست‌بوم‌ها است.

در روش‌های جدید طبقه‌بندی از آن استفاده می‌شود.

يکی از معیارهای طبقه‌بندی وايتکر است.

۲۲۷. کدام گزینه بیانگر معیارهای جدید مورد استفاده برای تمایز زیست‌بوم‌ها در طبقه‌بندی گودی است؟

توجه به نوع پوشش گیاهی و خاک نواحی

شرایط آب‌وهوايی

میزان تولید ماده آلی و سرعت رشد گیاهان

دما و بارش

۲۲۸. گیاهان موجودات زنده هستند که با عمل نورساخت (فتوسنتز) ترکیبات آلی و اکسیژن می‌کنند.

مصرف‌کننده - تولید - آزاد

مصرف - تولید

تولید‌کننده - مصرف - تولید

۲۲۹. کدام گزینه درباره گیاهان درست است؟

هرچه سرعت رشد گیاه بیشتر باشد، در آنجا بیشتر است.

سرعت رشد پوشش گیاهی - میزان تولید ماده آلی بیشتر می‌شود.

با عمل فتوسنتز اکسیژن را مصرف و ترکیبات آلی را آزاد می‌کنند.

میزان تولید مواد آلی گیاهان را نمی‌توان اندازه‌گیری کرد.

موجودات زنده مصرف‌کننده هستند.

۲۳۰. هرچه در یک ناحیه بیشتر باشد، در آنجا بیشتر است.

سرعت رشد پوشش گیاهی - میزان تولید ماده آلی

سرعت رشد پوشش گیاهی - میزان مصرف اکسیژن گیاهان

میزان تولید مواد آلی گیاهان را نمی‌توان اندازه‌گیری کرد.

۲۳۱. کدام عبارت‌ها درباره میزان دریافت انرژی در زیست‌بوم‌ها درست هستند؟

(الف) انتشار و انرژی خورشید در سطح زمین یکنواخت نیست؛ به همین دلیل میزان تولید مواد آلی گیاهان را نمی‌توان اندازه‌گیری کرد.

(ب) انرژی دریافتی روزانه در مناطق نزدیک قطبی حدود ۱۰۰ کالری در سانتی‌مترمربع است.

(پ) میزان دریافت انرژی در مناطق معتدل‌ه حدود ۴۰۰ کالری و در مناطق استوایی ۸۰۰ کالری در مترمربع است.

(ت) به‌دلیل یکسان نبودن انرژی دریافتی از خورشید، زیست‌بوم‌ها از نظر میزان تولید ترکیبات آلی تفاوت دارند.

الف و ب ب و ت ت و الف

۲۳۲. چرا زیست‌بوم‌ها از نظر میزان تولید ترکیبات آلی تفاوت دارند؟

یکنواخت نبودن انتشار انرژی خورشید در سطح زمین

نوع خاک

میزان مصرف اکسیژن

۲۳۳. کدام گزینه درباره میزان دریافت انرژی خورشید در نواحی مختلف سطح زمین درست است؟

میزان دریافت انرژی در نواحی قطبی کمتر از نواحی معتدل‌ه و در نواحی معتدل‌ه بیشتر از نواحی استوایی است.

میزان دریافت انرژی در نواحی معتدل‌ه کمتر از نواحی استوایی و بیشتر از نواحی قطبی است.

میزان دریافت انرژی در نواحی قطبی بیشتر از نواحی معتدل‌ه و کمتر از نواحی استوایی است.

میزان دریافت انرژی در نواحی معتدل‌ه کمتر از نواحی قطبی و در نواحی قطبی بیشتر از نواحی استوایی است.

۲۳۴. کدام گزینه درباره میزان دریافت انرژی و میزان تولید ماده آلی نادرست است؟

میزان تولید ماده آلی به سرعت رشد گیاهان بستگی دارد.

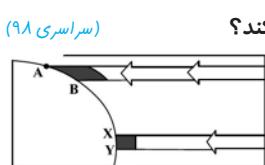
زیست‌بوم‌ها از نظر میزان ترکیبات آلی باهم متفاوت‌اند.

زیست‌بوم‌ها از نظر توده زیستی که از آن‌ها حاصل می‌شود تفاوتی با یکدیگر ندارند.

سرعت رشد گیاهان در زیست‌بوم‌ها به عواملی چون میزان دریافت انرژی خورشید بستگی دارد.

- .۲۳۵ گیاهان در نتیجه فتوسنتر، موادی تولید می‌کنند؛ به این تولید، تولید می‌گویند. گیاه مقداری از این مواد را برای رفع نیازهای خود مثل تنفس مصرف می‌کند. آنچه باقی می‌ماند تولید است.
- خالص - ناخالص اولیه ناخالص اولیه - خالص خالص اولیه - ناخالص
- .۲۳۶ کدام عبارت‌ها درباره رابطه پراکندگی پوشش گیاهی و ارتفاع نادرست هستند؟
- (الف) ارتفاع معینی برای زیست گیاهان وجود ندارد و آن‌ها در هر ارتفاعی قادر به زیستن هستند.
 (ب) هرچه ارتفاع افزایش می‌یابد تعداد گونه‌های گیاهان افزایش می‌یابد.
 (پ) نوع ناهمواری در پراکندگی پوشش گیاهی تأثیرگذار است.
 (ت) با کاهش ارتفاع انبوهای گیاهان بیشتر می‌شود.
- ت و الف ب و پ پ و ت
- .۲۳۷ کدام عبارت‌ها درباره تأثیر ارتفاع بر رشد و پراکندگی گیاهان درست هستند؟
- (الف) با افزایش ارتفاع، گیاهان کوتاه‌تر می‌شوند.
 (ب) هر چه ارتفاع کمتر می‌شود تعداد گونه‌های گیاهی نیز کمتر می‌شوند.
 (پ) با کاهش ارتفاع، انبوهای گیاهان بیشتر می‌شود.
 (ت) هرچه ارتفاع بیشتر می‌شود درجه رشد گیاهان به تبع آن بیشتر می‌شود.
- ب و ت ب و پ الف و پ
- .۲۳۸ کدام عامل بر عمق خاک و زهکشی آن تأثیرگذار است؟
- نوع پوشش گیاهی شب دامنه‌ها جنس خاک رطوبت
- .۲۳۹ در دامنه‌های، ضخامت خاک است و این دامنه‌ها می‌توانند آب را در خود نگه دارند.
- کم‌شبیب - کمتر - بیشتر پرشیب - بیشتر کم‌شبیب - بیشتر - کمتر پرشیب - کمتر - کمتر
- .۲۴۰ چرا انسان در سده‌های اخیر تغییرات نامطابقی در زیست کره به وجود آورده است؟
- توسعه صنعتی و اقتصاد مبنی بر سرمایه‌داری بهدلیل اینکه انسان رکن مهم زیست کره است.
 ناتوانی انسان در بهره‌گیری از منابع طبیعی تأثیر عوامل طبیعی بر فعالیت‌های انسان
- .۲۴۱ بیانان‌ها حدود از سطح زمین را پوشانده‌اند.
- یک دوم یک سوم یک چهارم یک پنجم
- .۲۴۲ صحرای بزرگ افریقا به تنهایی حدود کیلومترمربع وسعت دارد.
- ۹۰هزار ۳۳هزار ۳میلیون ۹میلیون
- .۲۴۳ کدام گزینه جدول را در ارتباط با پراکندگی معادن موجود در نواحی بیابانی کامل می‌کند؟
معدن	بیابان
«الف»	بیابان استرالیا
فسفات	«ب»
«پ»	کالاها
مس	«ت»
- (الف) الماس - (ب) صحرای عربستان - (پ) بوکسیت (ت) تکله‌ماکان
 (الف) الماس - (ب) صحرای بزرگ افریقا - (پ) بوکسیت - (ت) آنکاما
 (الف) بوکسیت - (ب) صحرای عربستان - (پ) الماس - (ت) تکله‌ماکان
 (الف) بوکسیت - (ب) صحرای افریقا - (پ) الماس - (ت) آنکاما
- .۲۴۴ کدام گزینه درباره ویژگی‌های نواحی بیابانی نادرست است؟
- این نواحی مناسب استقرار صنایع هواضما هستند.
 به دلیل ساعت‌های آفتابی زیاد برای تحقیقات نجومی مناسب است.
 وجود معادن و قابلیت گردشگری از ویژگی‌های نواحی بیابانی است.
- .۲۴۵ همه گزینه‌های زیر از مهم ترین عوامل بیابانی شدن هستند؛ به جز:
- کاهش تعداد چاههای عمیق در مناطق خشک خشکسالی و گرم شدن هوا
 ازبین‌رفتن پوشش گیاهی استفاده بی‌رویه از آب‌های زیرزمینی
- .۲۴۶ کدام گزینه به ترتیب بیانگر عوامل بیابان‌زایی و روشن بیابان‌زدایی است؟
- حفر چاههای عمیق در مناطق خشک - مقابله با چرای بی‌رویه دامها کندن بوته‌ها و علف‌ها - حفر چاههای عمیق در مناطق خشک
 مقابله با چرای بی‌رویه دامها - مالچ‌پاشی کندن بوته‌ها و علف‌ها
- .۲۴۷ مالچ‌پاشی به چه منظوری انجام می‌شود؟
- جلوگیری از بیابان‌زدایی جلوگیری از چرای بی‌رویه دامها تثبیت ماسه‌های روان
- .۲۴۸ نواحی ساحلی سطح زمین را شامل می‌شوند در حالی که را در خود جای داده‌اند.
- ۴۰ درصد - ۱۵ درصد جمعیت ایران کمتر از ۱۵ درصد - ۴۰ درصد جمعیت جهان
 ۴۰ درصد - ۱۵ درصد جمعیت ایران کمتر از ۱۵ درصد - ۴۰ درصد جمعیت جهان
- .۲۴۹ کدام گزینه درباره نواحی ساحلی درست است؟
- بیشتر از ۱۵ درصد سطح زمین را شامل می‌شوند.
 پیش‌بینی می‌شود تمرکز جمعیت در سواحل در آینده کمتر شود.

۲۵۳. گزینه ۴	۲۴۳. گزینه ۳	۲۳۳. گزینه ۱	۲۲۳. گزینه ۲	۲۱۳. گزینه ۲
۲۵۴. گزینه ۱	۲۴۴. گزینه ۲	۲۳۴. گزینه ۳	۲۲۴. گزینه ۲	۲۱۴. گزینه ۱
۲۵۵. گزینه ۳	۲۴۵. گزینه ۲	۲۳۵. گزینه ۲	۲۲۵. گزینه ۲	۲۱۵. گزینه ۴
۲۵۶. گزینه ۲	۲۴۶. گزینه ۱	۲۳۶. گزینه ۱	۲۲۶. گزینه ۳	۲۱۶. گزینه ۳
۲۵۷. گزینه ۴	۲۴۷. گزینه ۳	۲۳۷. گزینه ۲	۲۲۷. گزینه ۳	۲۱۷. گزینه ۴
۲۵۸. گزینه ۴	۲۴۸. گزینه ۲	۲۳۸. گزینه ۲	۲۲۸. گزینه ۳	۲۱۸. گزینه ۱
۲۵۹. گزینه ۱	۲۴۹. گزینه ۳	۲۳۹. گزینه ۴	۲۲۹. گزینه ۱	۲۱۹. گزینه ۲
	۲۵۰. گزینه ۲	۲۴۰. گزینه ۱	۲۳۰. گزینه ۱	۲۲۰. گزینه ۲
	۲۵۱. گزینه ۳	۲۴۱. گزینه ۲	۲۳۱. گزینه ۳	۲۲۱. گزینه ۱
	۲۵۲. گزینه ۲	۲۴۲. گزینه ۱	۲۳۲. گزینه ۱	۲۲۲. گزینه ۴

۲۵۸. براساس تصویر زیر، کدام جمله مقایسه درستی از زیست‌بوم‌های واقع در محدوده‌های «A-B» و «X-Y» را ارائه می‌کند؟ (سراسری ۹۱)

۱. میزان تولید ترکیبات آلی گیاهان در محدوده Y-X کمتر از محدوده A-B است.
۲. توده زیستی و سرعت رشد گیاهان در محدوده A-B بیشتر از محدوده Y-X است.
۳. توده زیستی و سرعت رشد گیاهان در محدوده Y-X کمتر از محدوده A-B است.
۴. میزان تولید ترکیبات آلی گیاهان در محدوده Y-X بیشتر از محدوده A-B است.

۲۵۹. کدام «توان محیطی مناطق گرم و خشک» دلیل مناسبی برای «احداث رصدخانه بزرگ لاسیا در بیابان آتاکاما در کشور شیلی» است؟ (سراسری ۹۱)

۱. آسمان صاف و بدون ابر
۲. وسعت زیاد و جمعیت کم

پاسخنامه کلیدی درس ۵

۲۵۳. گزینه ۴	۲۴۳. گزینه ۳	۲۳۳. گزینه ۱	۲۲۳. گزینه ۲	۲۱۳. گزینه ۲
۲۵۴. گزینه ۱	۲۴۴. گزینه ۲	۲۳۴. گزینه ۳	۲۲۴. گزینه ۲	۲۱۴. گزینه ۱
۲۵۵. گزینه ۳	۲۴۵. گزینه ۲	۲۳۵. گزینه ۲	۲۲۵. گزینه ۲	۲۱۵. گزینه ۴
۲۵۶. گزینه ۲	۲۴۶. گزینه ۱	۲۳۶. گزینه ۱	۲۲۶. گزینه ۳	۲۱۶. گزینه ۳
۲۵۷. گزینه ۴	۲۴۷. گزینه ۳	۲۳۷. گزینه ۲	۲۲۷. گزینه ۳	۲۱۷. گزینه ۴
۲۵۸. گزینه ۴	۲۴۸. گزینه ۲	۲۳۸. گزینه ۲	۲۲۸. گزینه ۳	۲۱۸. گزینه ۱
۲۵۹. گزینه ۱	۲۴۹. گزینه ۳	۲۳۹. گزینه ۴	۲۲۹. گزینه ۱	۲۱۹. گزینه ۲
	۲۵۰. گزینه ۲	۲۴۰. گزینه ۱	۲۳۰. گزینه ۱	۲۲۰. گزینه ۲
	۲۵۱. گزینه ۳	۲۴۱. گزینه ۲	۲۳۱. گزینه ۳	۲۲۱. گزینه ۱
	۲۵۲. گزینه ۲	۲۴۲. گزینه ۱	۲۳۲. گزینه ۱	۲۲۲. گزینه ۴

۲۵۰. کدام گزینه از قابلیت‌های مشترک نواحی ساحلی و بیابانی است؟

- الف) انرژی

- پ) گردشگری

۱. الف و ب

۲۵۱. کدام گزینه درباره عوامل تهدید کننده سواحل نادرست است؟

۱. گرم شدن کره زمین از عوامل بالا آمدن سطح آب دریاهاست.

۲. عوامل تهدید کننده سواحل، عوامل طبیعی هستند.

۲۵۲. کدام عبارت‌ها از راهکارهای حفاظت از نواحی ساحلی نیستند؟

- الف) کاهش انرژی امواج با نصب حفاظه‌های افقی

- پ) ثبیت تپه‌های ماسه‌ای ساحلی از طریق مالج پاشی

۱. الف و ب

۲۵۳. همه گزینه‌ها به منظور ثبیت تپه‌های ماسه‌ای سواحل صورت می‌گیرند؛ به جز:

۱. کشت گیاهان سازگار با محیط روی آنها

۲. ایجاد تپه‌های ماسه‌ای مصنوعی

۳. دامنه‌های کوه‌های آلپ دارای است.

۱. بیشترین تراکم جمعیت در نواحی کوهستانی جهان

۲. کمترین تراکم جمعیت در نواحی کوهستانی جهان

۲۵۴. کدام گزینه از قابلیت‌های مشترک نواحی بیابانی و کوهستانی است؟

- الف) استقرار صنایع هوا و فضا

- ب) گردشگری

۱. الف و ب

۲۵۵. همه گزینه‌ها از محدودیت‌های نواحی کوهستانی هستند؛ به جز:

۱. کاهش اکسیژن و مشکلات تنفسی

۲. شب زمین و محدودیت خاک

۳. درستی و نادرستی عبارت‌های زیر درباره راهکارهای حفاظت از محیط‌های کوهستانی کدام شد است؟

- ب) تدوین مقررات برای فعالیت‌های گردشگری

۱. ت و الف

۲. پ و ت

۳. ن - ن - د

۲. ن - د - ن

۱. د - ن - د

۲۵۸. براساس تصویر زیر، کدام جمله مقایسه درستی از زیست‌بوم‌های واقع در محدوده‌های «A-B» و «X-Y» را ارائه می‌کند؟ (سراسری ۹۱)

۱. توده زیستی و سرعت رشد گیاهان در محدوده Y-X بیشتر از محدوده A-B است.
۲. توده زیستی و سرعت رشد گیاهان در محدوده A-B کمتر از محدوده Y-X است.
۳. توده زیستی و سرعت رشد گیاهان در محدوده Y-X کمتر از محدوده A-B است.
۴. میزان تولید ترکیبات آلی گیاهان در محدوده Y-X بیشتر از محدوده A-B است.